

Neuropatiske smerter ved rygmarvsskade

Personer med rygmarvsskade oplever ofte smerter i så svær grad, at de vurderer smerterne som mere invaliderende end selve rygmarvsskaden. Neuropatiske smerter er en type af smerter, som forekommer hos 40 pct. af personer med rygmarvsskade.

Dette faktaark er udarbejdet til fagprofessionelle, der arbejder med personer med en rygmarvsskade enten direkte - eller indirekte gennem udvikling eller forskning.

Hvad er neuropatiske smerter?

Neuropatiske smerter er smerter forårsaget af en sygdom eller skade på de nerver, som fører information fra sansereceptorer i hud, led og muskler tilbage til centralnervesystemet, det vil sige rygmarv og hjerne.

Kendetegn

Neuropatiske smerter befinder sig i det område af kroppen, som den beskadigede nerve forsyner. Smerterne giver tab af følelse i et område, men kan også samtidigt give unormale smertereaktioner som smerter fra ikke-smertegivende stimulus eller en øget smertereaktion på et sædvanligt smertegivende stimuli.

De neuropatiske smerters karakter angives ofte som:

-  Brændende
-  Sviende
-  Skærende
-  Strammende
-  Stikkende
-  Jagende

Smerterne kan optræde konstant eller 'komme og gå' ved forskellige former for stimuli, og der ses typisk en efterreaktion på sekunder til minutter efter udløsende stimuli er ophørt.

Definition af neuropatiske smerter

Neuropatiske smerter er smerter, der er forårsaget af en skade eller sygdom, som afficerer det somatosensoriske nervesystem. Hvis varigheden af smerterne er mere end tre måneder karakteriseres smerterne som kroniske.

Kilde: Den neurologiske Nationale Behandlingsvejledning, nNBV, 2022.

Konsekvenser

Der er meget begrænset forskning på konsekvenser af neuropatiske smerter hos personer med rygmarvsskade. Litteraturen henviser til forskning i *kroniske smerter*.

Det er typisk ikke muligt at se, om en person har kroniske smerter.

Derfor kan det være svært for andre, der ikke lever med kroniske smerter, at forstå smerternes indgriben og omfang. Personer med kroniske smerter mødes ofte af fordomme og misforståelser, der kan gøre sygdomsforløbet vanskeligt og ensomt.

Kroniske smerter, som også dækker neuropatiske smerter, kan have en alvorlig og invaliderende indvirkning på den skadesramtes funktion og deltagelse i hverdagen. I hvilket omfang smerterne påvirker aktiviteter i hverdagen afhænger ikke kun af skadesniveau, men også af psykologiske og psykosociale faktorer.

Neuropatiske smerter kan have en indvirkning på søvn, livskvalitet og øge risikoen for svær depression og selvmord. Smerterne er ofte årsag til et øget plejebestand blandt de skadesramte, og kan gøre det vanskeligt at opretholde tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Udredning

Typisk foregår udredning og opstart i behandling for neuropatiske smerter hos neurologer eller rehabiliteringslæger, der er kontaktpersoner for personer med rygmarvsskade. Behandlingen fortsættes ofte hos egen læge. Hvis den første smertebehandling hos egen læge ikke har effekt, henvises der til smertespecialist, smerteklinik eller smertecenter.

Behandling

Behandlingen af neuropatiske smerter kan være både non-farmakologisk, farmakologisk eller en kombination heraf. Det er vigtigt at være opmærksom på, at hvis der er en årsag til den skadesramtes neuropatiske smerter, som kan behandles, bør behandlingen have fokus på denne, inden øvrig behandling iværksættes. Det kan f.eks. være en lokal nerverodspåvirkning, hvor kirurgi er indikeret.

Non-farmakologisk behandling

Non-farmakologisk behandling kan være en vigtig del af den samlede indsats for at mindske de neuropatiske smerter blandt personer med en rygmarvsskade. Nedenfor er listet fire eksempler på indsatser:

Smertefysio- og ergoterapi

- I tilfælde af at de neuropatiske smerter medfører fysiske begrænsninger, herunder påvirker dagligdagsfunktioner, kan terapeutisk træning være en vigtig del af rehabiliteringen.

TENS – Transcutaneous electrical neuro stimulation

- Kan overvejes som et supplement til øvrig smertebehandling, idet forskning antyder en effekt i nogle både akutte og kroniske neuropatiske smertetilstande.

Smertepsykologisk intervention

- Der er sparsom effekt af f.eks. kognitiv adfærdsterapi ift. neuropatiske smerter. Den skadesramte sætter dog ofte pris på de nye strategier til at håndtere smerter med mere.

Kirurgisk behandling

- Implantation af neurostimulator kan overvejes til skadesramte, der ikke responderer på farmakologisk eller non-farmakologisk behandling. Der er dog begrænset evidens.

Farmakologisk behandling

Det anbefales at følge internationale anbefalinger af præparater i forhold til evidens til farmakologisk behandling af neuropatiske smerter. Anbefalingerne kan ses på dansk i den neurologiske Nationale Behandlingsvejledning (nNBV).

Hvor finder jeg mere information?

- For mere viden om neuropatiske smerter anbefaler vi [den neurologiske Nationale Behandlingsvejledning \(nNBV\)](#), udarbejdet af Dansk Neurologisk Selskab.
- Internationalt kan du læse mere hos [The International Association on the Study of Pain \(IASP\)](#).
- Der er også råd og vejledning at hente hos foreningen: [RYK – Rygmarvsskadede i Danmark](#).